

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

3 (587)

ISSN 1407-1479

2020. gada 10. februāris

LZA APBALVO 2019. GADA ZINĀTNES SASNIEGUMU AUTORUS

Šī gada 6. februārī, plkst. 16.00 Latvijas Zinātņu akadēmijā (LZA) norisinājās 2019. gada nozīmīgāko sasniegumu zinātnē autoru un autoru kolektīvu apbalvošanas ceremonija, kurā piedalījās izcilāko sasniegumu autori un autoru kolektīvi, valsts un valdības amatpersonas, uzņēmēji, akadēmisko aprindu, zinātnisko institūciju un sabiedrības pārstāvji. Izvērtējot konkursam par 2019. gada nozīmīgākajiem zinātnes sasniegumiem iesniegtos 44 pieteikumus, 2019. gada nogalē Latvijas Zinātņu akadēmija nosauca desmit nozīmīgākos sasniegumus Latvijas zinātnē, kā arī piešķīra septiņus LZA Prezidenta atzinības rakstus. Uzvarētāju vidū ir Latvijas vadošo zinātnisko institūciju pētnieku veikums, gan teorētiskie, gan lietišķie pētījumi atspoguļo mūsdienu zinātnes starpnozaru raksturu, kā arī apliecina Latvijas un ārvalstu zinātnieku veiksmīgo sadarbību.

Zinātnes sasniegumu izvērtēšanu Latvijas Zinātņu akadēmija veic kopš 2002. gada. Gadu gaitā par LZA organizētā zinātnes sasniegumu konkursa popularitāti Latvijas zinātniski pētniecisko institūciju vidē un akadēmiskajās aprindās liecina stabils konkursa dalībnieku skaits un pieteikumu nemainīgi augstā zinātniskā kvalitāte.

Latvijas Zinātņu akadēmija izsaka pateicību AS "Balticovo", AS "Latvijas Finieris", holdingkompānijai "LNK Group", AS "Latvenergo", AS "Latvijas Gāze", LVMI "Silava", kā arī LR Zemkopības ministrijai par sniegto atbalstu apbalvošanas ceremonijas organizācijā! Ar 2019. gada nozīmīgākajiem zinātnes sasniegumiem aicinām iepazīties LZA tīmekļvietnē: https://ej.uz/zinatnes_sasniegumi_2019.

Ilze Stengrevica, LZA sabiedrisko attiecību speciāliste

Sveicam jubilejā!

2. februārī – LZA goda doktoru **Žaku KŪLENU!**

12. februārī – LZA korespondētājlocekli **Inetu ZIEMELI!**

13. februārī – LZA īsteno locekli **Jekaterinu ĒRENPREISU!**

15. februārī – LZA goda locekli **Zbignevu STANKEVIČU!**

19. februārī – LZA goda locekli **Andri VĀRPU!**

22. februārī – LZA īsteno locekli **Andreju VEISBERGU!**

25. februārī – LZA īsteno locekli **Benediktu KALNAČU!**

25. februārī – LZA korespondētājlocekli **Laimoni ZAČU!**

Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME AICINA UZ SEMINĀRIEM

Latvijas Zinātnes padome 27. janvārī izsludināja pieteikšanas fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (FLPP) 2020. gada atklātajam konkursam, kuram pieejamais finansējums ir **13 510 977 eiro**.

Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu mērķis ir radīt jaunus zināšanas un tehnoloģiskās atziņas visās zinātņu nozarēs. FLPP veicina arī studējošo un doktora grāda pretendentu iesaisti, pētniecības un studiju vides sasaiste, zinātnisko institūciju un zinātnieku kapacitātes celšanu. Par svarīgu uzdevumu izvirzīta projektu rezultātu sasaiste ar prioritārajiem zinātnes virzieniem un projektu sociālekonomiskās ietekmes vairošana. Tāpat tiek veidota pārskatāma atskaitītāšanās un finanšu izlietojuma sistēma, kas ļaus izvērtēt arī projektu rezultātu ilgtermiņa, vienlaikus samazinot administratīvo slogu un veicinot starptautisko sadarbību.

Konkursā var piedalīties tās zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā. Latvijas Zinātnes padomes "Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu 2020. gada atklātā konkursa nolikums" un tā pielikumi, kā arī svarīgākie jaunumi pieejami LZA tīmekļvietnē. Projektu īstenošanas laiks ir 3 gadi.

Projektu iesniegumu **iesniegšanas termiņš ir 2020. gada 23. marts**. Projektu iesniegumi iesniedzami Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā: <https://sciencelatvia.lv>.

Šī gada **13.–26. februārī** notiks semināri potenciālajiem FLPP potenciālajiem iesniedzējiem:

• **Rīgas Stradiņa universitātes** Aula; Dzirciema iela 16, K korpuss, **13. februārī** plkst. 15:00–17:00;

• **Rīgas Tehniskās universitātes** 102. auditorija, Āzenes iela 12, Ķīpsala, **19. februārī** plkst. 15:00–17:00;

• **Latvijas Universitātes** Mazā aulā, Raiņa bulvāris 19, Rīga, **26. februārī** plkst. 10:00–12:00.

Lūdzam visus interesentus reģistrēties semināriem, izmantojot LZA tīmekļvietnē atrodamo formu.

Lai iegūtu vairāk informācijas, rakstiet uz elektroniskā pasta adresi: flpp@lzp.gov.lv.

Ingmārs Kreišmanis
LZA vecākais eksperts

Laureātu un LZA prezidenta atzinības rakstu saņēmēju kopbilde

Foto J. Brencis

ČEHIJAS VĒSTNIECES VIZĪTE LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJĀ

No kreisās: LZA prezidents Ojārs Spāriņis, Čehijas Republikas vēstniece Jana Hinkova, akademiķe Anna Stafecka, LZA Starptautisko sakaru nodaļas vad. Ilze Trapenciēre, Latvijas Kultūras koledža direktora vietniece Gita Senka

2020. gada 29. janvārī LZA apmeklēja Čehijas Republikas vēstniece Latvijā Jana Hinkova (*Jana Hynková*) un Čehijas Republikas vēstniecības misijas vadītājas vietniece Marta Huškova (*Marta Hušková*). Ar vēstnieci Hinkovas kundzi un viņas kolēģi Huškovas kundzi tikās LZA prezidents Ojārs Spāriņis, akademiķe Anna Stafecka, Latvijas Kultūras koledža direktora vietniece starptautiskās sadarbības jautājumos Gita Senka, LZA Starptautisko sakaru nodaļas vad. Ilze Trapenciēre un starptautisko sakaru organizators Kristaps Broks.

Sanāksmē apsprieda Čehijas un LZA sadarbības iespējas, analizēja LZA un Čehijas ZA kopīgos sadarbības projektus, kā arī apsprieda iespējas abu valstu Zinātņu akadēmiju sadarbības paplašināšanai (*Mobility+*) papildus esošajam Zinātņu akadēmiju sadarbības līgumam. Vēstnieces kundze informēja,

Čehijas Republikas vēstniece Latvijā Jana Hinkova

ka 2021. gadā apritēs 100 gadi kopš diplomātisko attiecību nodibināšanas starp Latvijas Republiku un Čehiju. Paredzēts, ka šo gadadienu atzīmēs ar vairākām aktivitātēm, un rosināja apsvērt ierosinājumus dažādu interesantu pasākumu iniciēšanai. Vēstnieces kundze informēja par gaidāmo Čehijas Zinātņu akadēmijas prezidentes Prof. Evas Zažimalovas (*Eva Zažimálová*) iespējamo vizīti LZA 2020. gada maijā.

LZA prezidents pastāstīja par LZA darbības aktualitātēm, zinātniskās pētniecības galvenajiem darba virzieniem. Puses vienojās par sadarbību zinātnē un inovāciju izmantošanu tautsaimniecībā.

Ilze Trapenciēre,
LZA Starptautisko sakaru nodaļas vadītāja
Foto – K. Broks

BALTIJAS JŪRAS VALSTU ZINĀTNIEKI RĪGĀ AIZSĀKS AMBICIOZU SADARBĪBAS PROJEKTU

Latvijas zinātnieki kopā ar kolēģiem no astoņām citām Baltijas jūras reģiona valstīm – Zviedrijas, Dānijas, Igaunijas, Somijas, Vācijas, Lietuvas, Polijas, Krievijas – gatavojas stiprināt sadarbību, sākot darbu pie ambicioza projekta – Baltijas jūras reģiona Inovāciju platformas izstrādes.

Latvijas Universitāte (LU) ir viena no projekta lielajām partnerēm un sadarbības uzsākšanu iezīmēs no 24. līdz 26. februārim tieši LU Zinātņu mājā notiekošā konference "Inovācija – 21. gadsimta spēks", diskusiju forumu un starptautiskā projekta "Smart-up Baltic Sea Region" radošā inovāciju noņemte.

Pasākuma noslēgumā paredzēts parakstīt nodomu protokolu starp Ziemeļu un Baltijas valstu zinātņu akadēmijām.

Zinātnieku sadarbības mērķis ir panākt maksimālu pētniecisko sinerģiju, īstenojot starptautiskas un kopīgas pētnieciskās aktivitātes un starptautiskus starptautiskumu projektus. Izvirzītais mērķis atbilst arī Latvijas ārlietu ministra Edgara Rinkēviča uzrunā šā gada Saeimas ārpolitikas debatēs izklāstītajam ārpolitiskās doktrīnas uzdevumam – iestāties par visaptverošu politisko un ekonomisko sadarbību Ziemeļu un Baltijas valstu reģionā.

Turpinājums – 3.lpp.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJĀ GODINĀTI 2019. GADA SASNIEGUMU ZINĀTNĒ LAUREĀTI UN PASNIEGTI LZA PREZIDENTA ATZINĪBAS RAKSTI

Pasākuma vadītāji – Inese Čakstiņa un Lauris Valters

Diplomi laureātiem

“2019. gada sasniegumi zinātnē” apbalvošanas ceremonijas viesi LZA Portretu zālē. 1. rindā no labās kultūras ministrs N. Puntulis, Latvijas Valsts eksprezidenti G. Ulmanis un R. Vējonis

LZA prezidents Ojars Spāritis atklājot balvu pasniegšanas ceremoniju

Latvijas Valsts prezidents (2015–2019) Raimonds Vējonis

Trio “KOKI” gādājot par pasākuma muzikālo noformējumu

Laureāti – krājuma “Latvijas mākslas vēsture III: 1780–1890” autori – Eduards Kļaviņš, Valdis Villerušs, Silvija Grosa, Stella Pelše, Kristiāna Ābele, Daina Lāce, Inese Sirica un Elita Grosmane (LMA MVI)

Akadēmiķi Andrejs Ērglis un Aigars Pētersons kopā ar 2019. gada sasnieguma zinātnē “Atklāts jauns organiskās sintēzes reaģents ar lielu pielietojamas potenciālu medicīnās ķīmijā” autoriem – OSI pētnieku grupu Jāņa Velika vadībā

Kultūras ministrs Nauris Puntulis sveic laureātus – krājuma “Latvijas mākslas vēsture III: 1780–1890” autorus

Sasnieguma “Izstrādāta jauna līdzstrāvas elektroapgādes sistēma ražošanas industrijai” autoru kolektīvs – RTU Industriālās elektronikas un elektrotehnikas institūta zinātnieki, akadēmiķis Leonīds Ribickis un AS “Latvenergo” Valdes priekšsēdētājs Āris Žīgurs

Izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska, LZA prezidents O. Spāritis un laureāti – kolektīvās monogrāfijas “Latvija: kultūru migrācija” autori (LU FSI, LU LVall, LU LFMI un LU LVI)

Zemkopības ministra padomnieks Edvards Ratnieks un “Latvijas Finiera” padomes priekšsēdētāja vietnieks Juris Matvejs un laureāti – starpdisciplinārā pētījuma par vienvecuma egļu mežiem Latvijā autori, Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” pētnieki

LPS priekšsēdis Gints Kaminskis, laureāti – monogrāfijas “Gaidot laivu. Latviešu rakstnieki bēgļu ceļos” autore Ingunā Daukste-Silasproģe (LU LFMI) un Latvijas Kultūras akadēmijas rektore Rūta Muktupāvela

Latvijas Organiskās sintēzes institūta pētnieki – Edgars Sūna, Kaspars Leduskrasts un Artis Kinēns – 2019. gada sasnieguma zinātnē “Izstrādāta konceptuāli jauna pieeja augstas emisijas nodrošināšanai cietvielās” autori

SKATĪJUMS CAUR JĀŅA BRENČA FOTOOBJEKTĪVU

AS "Latvenergo" Valdes priekšsēdētājs Āris Žīgurs sveicot sasnieguma "Izstrādāta jauna līdzstrāvas elektroapgādes sistēma ražošanas industrijai" autoru kolektīvu

LNK Group pārstāvis Krišs Leiškalns sveic sasnieguma "Izstrādāta konceptuāli jauna pieeja augstas emisijas nodrošināšanai cietvielās" autorus

2019. gada sasnieguma zinātnē "Jaunu specifisku mutāciju lēnā miozīnu saistošā proteīna C gēna atklāšana un saistīšana ar jaunu, līdz šim neapraktītu pārmantotu neiomuskulāro fenotipu – miogēnu tremoru un miopātiju" autori – BMC pārstāvji Inna Iļāškina, Jānis Stāvusis un Dita Kīdere kopā ar akadēmiķi Ivaru Kalviņu

Ekonomikas ministrs Ralfs Nemiro un LIAA direktors Kaspars Rožkalns sveic CFI zinātniekus Robertu Eglīti, Juri Purānu un Jāni Kleperi – sasnieguma "Teorētiski aprēķini jauniem materiāliem enerģijas iegūšanai un uzkrāšanai" autorus

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Padomes priekšsēdētājs Aigars Rostovskis un sasnieguma "Vispusīga redzes sistēmas funkcionalitātes izpēte darbā ar Latvijā izstrādātu inovatīvu volumetrisko 3D ekrānu" autori – LU Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultātes, SIA "LightSpace Technologies" un Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas fakultātes pārstāvji

BALTIJAS JŪRAS VALSTU ZINĀTNIKI RĪGĀ AIZSĀKS AMBICIOZU SADARBĪBAS PROJEKTU

Turpinājums no 1.lpp.

"Turpmāk mēs plānojam ciešāk koordinēt reģiona valstu zinātnieku sadarbību dzīvības zinātnēs, cirkulārajā ekonomikā, loģistikā, enerģētikā, humanitārajās un sociālajās zinātnēs un citos virzienos, lai piešķirtu sabiedrības attīstībai vajadzīgo spēku un kopīgi radītu inovācijas, kas nepieciešamas sabiedrības labklājības un dzīves kvalitātes nodrošināšanai," sadarbības nākotni iezīmē Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis.

Zinātnieki Rīgā diskutēs par Baltijas jūras reģiona valstu vie-

dās specializācijas stratēģijas (RIS3) attīstību un specializāciju, Eiropas Savienības mērķiem pētniecības un inovāciju jomā un valstu sadarbību pētniecībā, tehnoloģiju attīstībā un inovāciju ieviešanā, reģiona lielākajiem izaicinājumiem un kopīgi risinājumiem. Tāpat konferencē apspriedīs Inovāciju platformas Baltijas jūras reģionā izveidi un rīcības plānu.

Konferencē referēs ievērojami Latvijas un partnervalstu zinātnieki, Eiropas Investīciju bankas, EK Kopīgā pētniecības centra un citu institūciju eksperti.

Savukārt platformas izstrādāšana un tās akceptēšana Ei-

ropas Komisijā mūsu un citu reģiona valstu zinātniekiem ļaus saņemt pētniecībai nepieciešamo finansējumu no Eiropas Savienības un citiem finanšu avotiem.

Konferenci organizē Latvijas Universitāte un Latvijas Zinātņu akadēmija ar Izglītības un zinātnes un Ekonomikas ministriju atbalstu. Pasākuma patronese ir Latvijas Valsts prezidente (1999–2007) Vaira Vīķe-Freiberga.

Konferences pasākumos ir aicināti piedalīties uzņēmēji, valsts iestāžu un pašvaldību un zinātnes nozares pārstāvji.

Avots – Latvijas Universitāte

BALTIJAS ZINĀTNIECES AICINĀTAS PIETEIKTIES IKGADĒJAI L'ORÉAL BALTIC PROGRAMMAI "SIEVIETĒM ZINĀTNĒ"

Pasaulei ir nepieciešama zinātnē,
Zinātnēi ir nepieciešamas sievietes,
Jo sievietes zinātnē spēj mainīt pasauli.

2020. gada 27. janvārī Baltijas valstīs ir atklāta pieteikšanās prestižajai L'ORÉAL Baltic programmai Sievietēm zinātnē. Septiņas Baltijas zinātnieces katras saņems 6 000 eiro balvu par savu ieguldījumu zinātnē. Papildus viena dalībniece no katras valsts tiks nominēta prestižajai, starptautiski atzītajai L'Oréal-UNESCO For Women in Science International Rising Talents programmai.

"Zinātnē ir nepieciešams aizvien vairāk jaunu pētnieku un spējīgu līderu, tādēļ jāattīsta programmas, kas veicina zinātnieku profesionālo pilnveidošanos, un palīdz sasniegt jaunus mērķus, radot pievienoto vērtību gan zinātnē, gan sabiedrībai kopumā," uzsver UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāre Baiba Moļņika.

Baltijas zinātnieces ir aicinātas pieteikties Sievietēm zinātnē programmai no 2020. gada 27. janvāra līdz 6. martam, aizpildot pieteikuma anketu projekta Sievietēm zinātnē (For Women In Science) mājaslapā www.forwomeninscience.com.

Par pētījuma veikšanu dzīvības, vides zinātnē, fizikas un inženierzinātnēs jomā Latvijā tiks piešķirta viena balva zinātnie-

cei ar doktora grādu līdz 40 gadiem, bet divas balvas saņems doktorantes līdz 33 gadu vecumam. Visus pieteikumus izvērtēs žūrijas komisija, kuras priekšsēdētājs ir akadēmiķis Ivars Kalviņš.

Kopš 2005. gada, kad L'ORÉAL Baltic programma tika ieviesta Latvijā, atzinību par savu ieguldījumu zinātnes jomā ir saņēmušas 45 zinātnieces no Latvijas, bet kopš 2016. gada, kad programma tika paplašināta visā Baltijas reģionā, par darbu zinātnes jomā ir apbalvotas četras zinātnieces no Lietuvas un četras no Igaunijas.

Pērn trīs Latvijas zinātnieces katras saņēma 6 000 eiro vērtu naudas balvu – Mg.sc.ing. Jana Vecstaudža par pētījumu materiālu zinātnes jomā, Mg.sc.ing. Laura Dembovska par darbu inženierzinātnēs un Dr.pharm. Marina Makrečka-Kūka par pētījumu farmācijas jomā.

L'ORÉAL Baltic programma Sievietēm zinātnē tiek īstenota sadarbībā ar trīs Baltijas valstu zinātņu akadēmijām un UNESCO Nacionālajām komisijām Latvijā, Igaunijā un Lietuvā. Programmas goda patronese ir Vaira Vīķe-Freiberga.

Šī ir vienīgā šāda veida atbalsta programma zinātniecēm Baltijas valstīs. Programmas veicina Baltijas zinātnieču profesionālo attīstību, palīdzot sasniegt jaunus mērķus un vairot pienesumu gan zinātnē, gan sabiedrībai.

Starptautiskās programma Sievietēm zinātnē aizsāka 1998. gadā. Kopš tā laika L'ORÉAL un Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) ir apņēmušas veicināt sieviešu skaitu, kuras darbojas zinātniskajā pētniecībā. Tādēļ pēdējo 22 gadu laikā L'ORÉAL un UNESCO programma Sievietēm zinātnē godina zinātnieces viņu galvenajos karjeras posmos, dodot nozīmīgu ieguldījumu zinātnes attīstībā, kā arī sekmējot dzimumu vienlīdzību zinātnes jomā.

Par L'ORÉAL Poland & Baltics Hub

Jau vairāk nekā gadsimtu L'ORÉAL ir veltījis sevi vienam biznesam un vizijai – piedāvāt sievietēm un vīriešiem pasaulē labākos kosmētikas jaunumus, kas atspoguļojas kvalitātē, efektivitātē un drošībā. Istenojot L'ORÉAL grupas pamata mīšļu – nodrošināt skaistumu visiem un ikvienam, arī L'ORÉAL Poland pirms 26 gadiem to ir izvirzījis par savu pamatmērķi, tāpēc kopš 2000. gada ar šādu mērķi strādā arī Latvijā un no 2003. gada Lietuvā un Igaunijā.

2017. gada martā, lai spētu vēl labāk apkalpot patērētājus un sadarboties ar klientiem, tika izveidots kopīgs uzņēmums L'ORÉAL Poland & Baltics Hub, tādā veidā attīstot un pārveidojot skaistumkopšanas tirgu reģionā. Uzņēmuma galvenā mītne atrodas Varšavā, taču ofisi ir arī Rīgā, Tallinā un Viļņā, kur kopumā strādā 107 darbinieki.

L'ORÉAL Poland & Baltics Hub ir reģiona vadošā kompānija visās skaistumkopšanas un veselības aprūpes kategorijās. Tā piedāvā 24 unikālus un savstarpēji papildinošus preču zīmolu komplektus, kas atbilst ikkura patērētāja vēlmēm, atbilstoši viņu ieradumiem un dzīvesveidam. Pateicoties biznesa partneru plašajai sadarbībai, uzņēmums ir pilnībā pielāgots vietējiem izplatīšanas nosacījumiem. Zīmoli tiek pārvaldīti sfērās, kuras katram ir plašākas zināšanas par konkrēto izplatīšanas kanālu: masu tirgu, universālveikali, aptiekas, frizētavas, firmas, mazumtirdzniecība un e-komercija.

Ja rodas jautājumi par pieteikumu procesu, aicinām rakstīt uz fwis@attach.lv.

Karin Laar

Korporatīvās komunikācijas un mediju vadītāja Baltijas valstīs
L'ORÉAL Poland and Baltic HUB
E-pasts: Karin.LAAR@loreal.com

IN MEMORIAM

LEONS BRIEDIS

(16.12.1949.–01.02.2020.)

Šī gada 1. februārī mūžībā devies dzejnieks, atdzejotājs un izdevējs Leons Briedis, kurš bija viens no savas paaudzes ražīgākajiem un redzamākajiem autoriem.

L. Briedis dzimis Madonas novada Pamatu ciema Grantiņos. 1968. gadā sācis studēt Latvijas Valsts universitātē, taču 1970. gadā politisku iemeslu dēļ – par “nacionālistisku” dzejoļu nolasišanu LVU kopmitņu radiofonā – ticis no tās izslēgts. Vēlāk dzejnieks iestājās Moldāvijas PSR Kišiņevas universitātē, kur studēja romāņu valodas. Septiņdesmito gadu nogalē L. Briedis mācījās Maskavā Maksima Gorkija Pasaules literatūras institūta augstākajos literatūrasursos.

Viņa pirmais dzejas krājums “Liepas koks, zalkša asins” iznāca 1974. gadā, iezīmējot ceļu pārsteidzoši produktīvam radošajam mūžam. Dzejnieka laikabiedrs, draugs un kolēģis Knuts Skujenieks, laicīgi pamanīdams L. Brieža apbrīnojamās darba spējas, 1981. gadā rakstīja: “Varbūt tieši strādīgums ir tas galvenais tikums, ko Leona Brieža vecāki, abi pedagogi, ieaudzinājuši dēlam.” L. Brieža strādīgums nepārprotami izpaudās plašajā dzejnieka literārās darbības vērienā: viņš darbojās teju visās literatūras nozarēs, rakstīja esejas, apceres un scenārijus, kā arī kritikas, dziesmu tekstus un dzeju bērniem. Kopumā viņš sarakstīja vairāk nekā 30 grāmatu, no kurām lielākā daļa – dzejoļu krājumi, savukārt mūža nogalē autors sarakstīja savu pirmo romānu – “Vilcene un atraitnis” (2019).

Ipaši aktīvi L. Briedis nodarbojās ar atdzejošanu, galvenokārt tulkojot no romāņu valodām. L. Brieža sastādīto un atdzejoto antoloģiju dēļ latviešu lasītājiem ir iespēja iepazīties ar portugāļu mūsdienu dzeju, spāņu dzeju 20. gadsimtā un Azoru salu dzeju. Tāpat L. Briedis periodikā un atsevišķos krājumos publicēja desmitiem ievērojamo ārzemju autoru dzeju. Viņa atdzejoto autoru vidū ir tādi pasaules literatūras dižgari kā Fernando Pessoa un Federiko Garsija Lorka.

Deviņdesmito gadu sākumā Briedis dibināja žurnālu “Kentaurs XXI”, kas ieviesa jaunas vēsmas latviešu literatūras teorijā un kritikā. Pateicoties šim izdevumam, latviešu akadēmiskā vide iepazīta daudz nozīmīgu domātāju esejas, nereti – L. Brieža tulkojumā. 1994. gadā Briedis dibināja izdevniecību “Minerva”, kas izdeva gan filozofiskus darbus, gan atdzeju.

Paša L. Brieža dzejai raksturīga filozofiska indivīda pašatklāsmes un altruistisks pasaules skatījums. To ietekmējusi latviešu folklorā, kā arī citu tautu mīti un romantisma estētika.

Par savu darbību dzejnieks saņēmis vairākus starptautiskus literārus apbalvojumus. 1999. gadā Briedim piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis. 2007. gadā viņš ievēlēts par LZA goda locekli. Savukārt 2015. gadā L. Briedis saņēma valsts augstāko apbalvojumu literatūrā – Latvijas Literatūras gada balvu par mūža ieguldījumu.

Ar nekomerciālu izdevējdarbību, profesionāliem tulkojumiem un dzeju, no kuras staro cilvēkmīlestība, ticība pēc ētiskiem ideāliem un latviskuma, autors ir cēlis un virzījis latviešu intelektuālo dzīvi, bagātinājis latviešu lasītāju redzesloku un atstājis daiļrades mantojumu, kas nodrošina L. Briedim paliekošu vietu Latvijas kultūrā.

Sit tibi terra levis!

Latvijas Zinātņu akadēmija

VIAA INFORMĒ – UZSĀKTA LĪGUMU SLĒGŠANA PAR PĒCDOKTORANTŪRAS 3. KĀRTAS PIETEIKUMU ĪSTENOŠANU

Šī gada janvārī ir uzsākta līgumu slēgšana par Pēcdoktorantūras 3. kārtas pieteikumu īstenošanu. Daļa no pētniecības pieteikumiem tika apstiprināti pērnā gada nogalē, bet otra daļa – šī gada 21. janvārī. Savukārt 13 pētniecības pieteikumiem, kuriem Pēcdoktorantūras vērtēšanas komisija ir piešķirusi finansējumu, būs nepieciešams iesniegt atkārtotus precizējumus.

Salīdzinot ar iepriekšējām kārtām, šajā kārtā ir pieaudzis ārvalstu pēcdoktorantu skaits: 13 ir ārvalstu izcelsmes pētnieki un 6 ir Latvijas izcelsmes pētnieki, kuri atgriežas Latvijā pēc studijām vai darba ārzemēs. Ārvalstu pētnieki pārstāv šādas valstis: Argentīna, Bulgārija, Indija, Igaunija, Irāna, Krievija, Ķīna, Meksika, Lietuva, Slovēnija, Ukraina.

Vairums 3. kārtas pētnieku doktora grādu ir ieguvuši Latvijā: 31 – Latvijas Universitātē, 22 – Rīgas Tehniskajā universitātē, 10 – citās augstskolās. Savukārt 19 pēcdoktoranti doktora

grādu ir ieguvuši ārvalstīs, to starp Argentīnā, Apvienotajā Karalistē, Bulgārijā, Igaunijā, Indijā, Irānā, Itālijā, Krievijā, Lietuvā, Meksikā, Slovēnijā, Ukrainā, Vācijā, Zviedrijā.

Vairums pētnieku doktora zinātniskos grādus ir ieguvuši no 2013. līdz 2015. gadam, bet samērā liels pēcdoktorantu skaits doktora darbus ir aizstāvējuši pavisam nesen – 2019. gadā.

No 82 trešās atlases kārtas pieteikumiem lielākā daļa sniegs ieguldījumu viedo materiālu un tehnoloģiju jomā, kā arī biomedicinā un biofarmācijā. Tam seko izaugsmes prioritātes un bioekonomikas jomas pieteikumi, mazāk pieteikumu tiks īstenoti informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, kā arī viedās enerģētikas jomā.

Pēcdoktorantūras atbalsta programmā tiks izsludināta vēl pēdējā 4. atlases kārtā, kas ir plānota šī gada pavasarī.

Papildu informācija: **Līga Mirlina**

VIAA Pētniecības un inovācijas atbalsta politikas nodaļas vecākā eksperte

IZNĀCIS RAKSTU KRĀJUMS PAR VIDUSLAIKU LIVONIJU UN TĀS VĒSTURISKO MANTOJUMU

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) ir izdevusi zinātnisku rakstu un eseju krājumu “Viduslaiku Livonija un tās vēsturiskais mantojums”. Izdevumā trīspadsmit autori no Latvijas, Igaunijas, Dānijas, Zviedrijas, Polijas, Vācijas un Šveices meklē atbildes uz jautājumu, kas bija viduslaiku Livonija un kāpēc ir svarīgi par to domāt šodien.

Mūsdienu Latvijā un Igaunijā ir viduslaiku Livonijas vēsturiskās mantinieces, tomēr attieksme pret šo vēstures posmu arvien ir svārstījusies starp divām galējībām – romantizētu sajūsmu un naidpilnu noliegumu. Lai gan daudziem viduslaiku Livo-

nija šķiet tāla un sveša, latviešu un igauņu eiropēiskā identitāte nav domājama bez šiem kopīgās pagātnes gadsimtiem. Pretēji stereotipiem, Livonija ir Latvijas un Igaunijas sabiedrībām atstāts mantojums, kas mums uzliek pienākumus tagadnē.

Krājums ir LNB un LU Vēstures un filozofijas fakultātes kopdarbs, kas publicēts ar programmas “Latvijas valsts simtgade” finansiālu atbalstu. Krājuma sastādītāji – Andris Levāns, Ilgvars Misāns un Gustavs Strenga. Krājumu “Viduslaiku Livonija un tās vēsturiskais mantojums” var iegādāties LNB Draugu telpā (1. stāvā).

ATVĒRTS UZSAUKUMS APVĀRSNIS 2020 INOVATĪVĀS MEDICĪNAS INICIATĪVĀS

Apvārsnis 2020 līdzfinansētā publiskās un privātās partnerības sabiedrība “Inovātīvās medicīnas iniciatīvas” (IMI) ir izsludinājusi uzsaukumu ar projektu iesniegšanas termiņu līdz **2020. gada 21. aprīlim**. IMI atbalsta projektus, kas pārātrina inovatorisko zaļu izstrādi un pacientu piekļuvi tām, kā rezultātā tiek veicināta sadarbība starp galvenajiem veselības aprūpes pētniecībā iesaistītajiem dalībniekiem.

Projektu pieteicējiem ir iespēja piedalīties uzsaukumā, lai:

- iegūtu finansējumu pētniecībai;
- piedalītos zinātniski izcilos, uz pacientu orientētos pētījumos;
- pievienotos unikāliem konsorciem, kuros piedalās augstākā līmeņa komandas no rūpniecības, akadēmiskajām aprindām, MVU u.c.;
- iegūtu vērtīgu informāciju no konsorciņa partneru pieredzes, datubāzēm un infrastruktūrām;
- uzlabotu savas organizācijas atpazīstamību un statusu Eiropā un Pasaulē.

IMI izsludinājusi standarta, divpakāpju uzsaukumu ar šādām tēmām:

- *Early diagnosis, prediction of radiographic outcomes and development of rational, personalised treatment strategies to improve long-term outcomes in psoriatic arthritis*
- *Innovations to accelerate vaccine development and manufacture*

- *Academia and industry united innovation and treatment for tuberculosis (UNITE4TB)*
- *Tumour plasticity*
- *Proton versus photon therapy for oesophageal cancer – a trimodality strategy*
- *Handling of protein drug products and stability concerns*

Tēmu apraksti atrodami: bit.ly/imi2call20

Pieteikšanās un sīkāka informācija par pieteikšanos, kā arī ieteikumi pieteicējiem un projektu partneru meklēšana atrodama IMI mājaslapā.

Ir jau zināmi nākamie temati, kuri ir izstrādes stadijā un var mainīties, jo tiks apspriesti IMI dalībvalstu pārstāvju grupā, Zinātniskajā komisijā un Eiropas komisijā. Temati un to apraksti apskatāmi VIAA tīmekļvietnē.

Papildu informācija: **Jānis Ancāns**

VIAA Apvārsnis 2020 Nacionālā kontaktpunkta vadītājs

Aizstāvēšana

2020. gada 18. februārī plkst. 11.00. Baltijas Starptautiskā akadēmijā (BSA) Ekonomikas promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Lomonosova 4, 317. auditorijā zinātniskā doktora (Ph.D.) grāda iegūšanai

ZHAXAT KENZHIN

aizstāvēs ekonomikas promocijas darbu “Mūsdienu pieejas cilvēkresursu kā galvenā reģionālās konkurētspējas faktora novērtējumam (kā piemēru aplūkojot Kazahstānas Republikas Rietumkazahstānas apgabalu)”.

Recenzenti: *Dr.oec.* Inna Stecenko (Baltijas Starptautiskā akadēmija); *Dr.oec.* Marga Živitere (Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola); *Dr.oec.* *Gabdualiyeva Raushan Smaildinovna* (Rietumkazahstānas Inovācijas universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties BSA Bibliotēkā Rīgā, Lomonosova 1, kā arī augstskolas tīmekļvietnē www.bsa.edu.lv.

***

2020. gada 28. februārī pl.15.00 Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Kalpaka bulvārī 13

LAINĒ KRISTBERGA

doktora zinātniskā grāda mākslas zinātnē iegūšanai aizstāvēs promocijas darbu “Starpmediāla apropiācija kā performances mākslas teorētisks ietvars: Latvija vēlinā sociālisma periodā (1964–1989)”.

Recenzenti: *Dr. art.* Stella Pelše (Mākslas vēstures institūts); *Dr.art.* Inga Pērkone-Redoviča (Latvijas Kultūras akadēmija); *Dr.phil.* Artis Svece (Latvijas Universitāte).

Ar promocijas darbu iespējams iepazīties LMA bibliotēkā (Rīgā, Kalpaka bulv. 13), LMA tīmekļvietnē www.lma.lv.

***

2020. gada 3. martā pulksten 12.00 Rīgā, Kalpaka bulvārī 4, 108. telpā, LU Filozofijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

ANDRIS HIRŠS

aizstāvēs promocijas darbu “Jēkabs Osis un Tērbatas personālistiska skola” zinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.phil.* Agita Misāne (Rīgas Stradiņa universitāte), *Dr.phil.* Raivis Bičevskis (Latvijas Universitāte), *Dr.theol.* Jānis Priede (Latvijas Universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Universitātes bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19.

***

2020. gada 5. martā plkst. 12.00 Latvijas Universitātes Pedagoģijas zinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Imantas 7. līnijā 1, 100. auditorijā

KRISTAPS LŪKINS

aizstāvēs promocijas darbu “Topošo jūrniececības speciālistu pašvērtēšanas un vērtēšanas modeļa izveide studijās” zinātnes doktora (Ph.D.) grāda iegūšanai izglītības zinātnē.

Recenzenti: *Dr.paed.* Dita Nimante (Latvijas Universitāte); *Dr.paed.* Velta Ļubkina (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija); *Dr.paed.* Andra Fernāte (Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija).

Ar promocijas darbu un tā kopsavilkumu var iepazīties Latvijas Universitātes bibliotēkā Raiņa bulvārī 19, Rīgā.

***

LLU Mežzinātnes un Materiālzinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2019. gada 20. decembrī **LĪGA JANSONE** aizstāvēja promocijas darbu un viņai tika piešķirts doktora grāds (*Dr.silv.*) mežzinātnes nozarē, meža ekoloģijas un mežkopības apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 11, pret – 0, nederīgi bijeteni – 0.

***

LLU Mežzinātnes un Materiālzinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2019. gada 20. decembrī **MĀRA KITENBERGA** aizstāvēja promocijas darbu un viņai tika piešķirts doktora grāds (*Dr.silv.*) mežzinātnes nozarē, meža ekoloģijas un mežkopības apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 11, pret – 0, nederīgi bijeteni – 0.

Redaktore Ilze Boldāne–Zelēnkova

“Zinātnes Vēstnesis”

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Zinātnieku savienība.

“Science Bulletin”. Latvian Academy of Sciences, Latvian Council of Science, Association of Latvian Scientists.

“Zinātnes Vēstnesis” redakcijas padome: akadēmiskais Tālvads Jundzis (vadītājs), LZA Prezidents Ojārs Spārītis, LZA ģenerālrakstvedis Andrejs Siliņš, LZA Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, akadēmiskā Raita Karnīte, Baiba Rivža, Jānis Spigulis, Pēteris Trapen-

cieris, un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica; Jānis Kloviņš un Arnis Kokorevičs (LZP); Uldis Grāvis (LZS).

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.

Tālr. 67225361, 26593299, fakss 67821153.

E pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv; <http://www.lza.lv>

Indekss 77165. Iespiests: SIA Zemgus LB